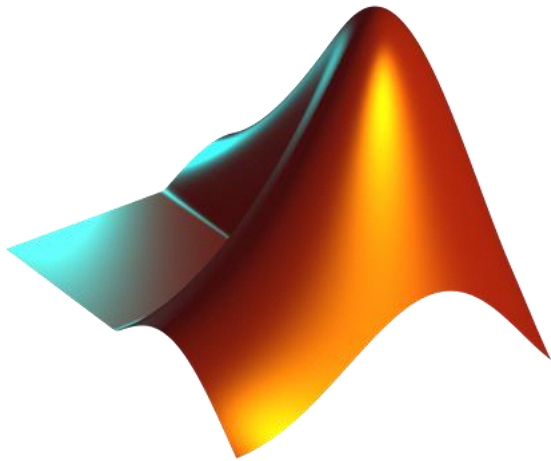
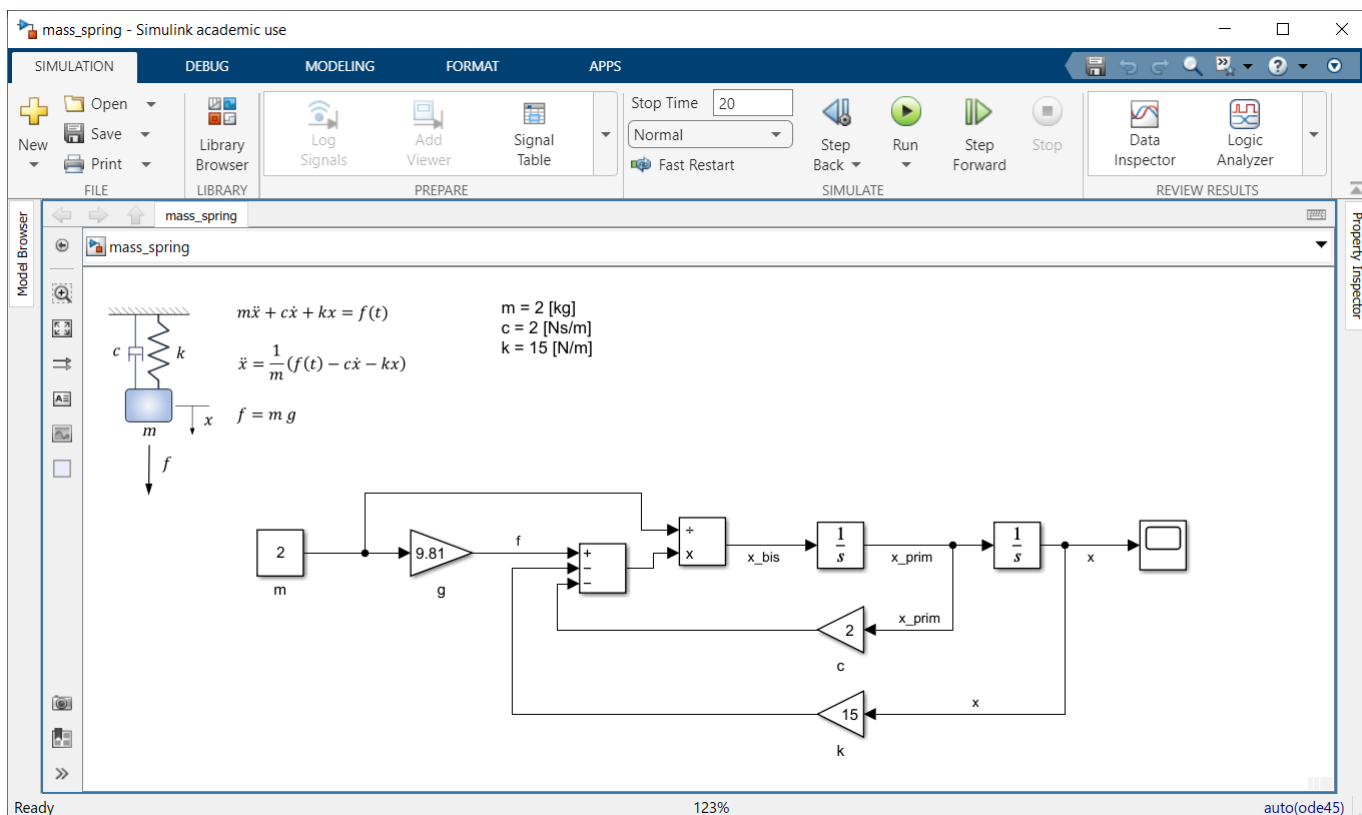

Programowanie w zastosowaniach inżynierskich

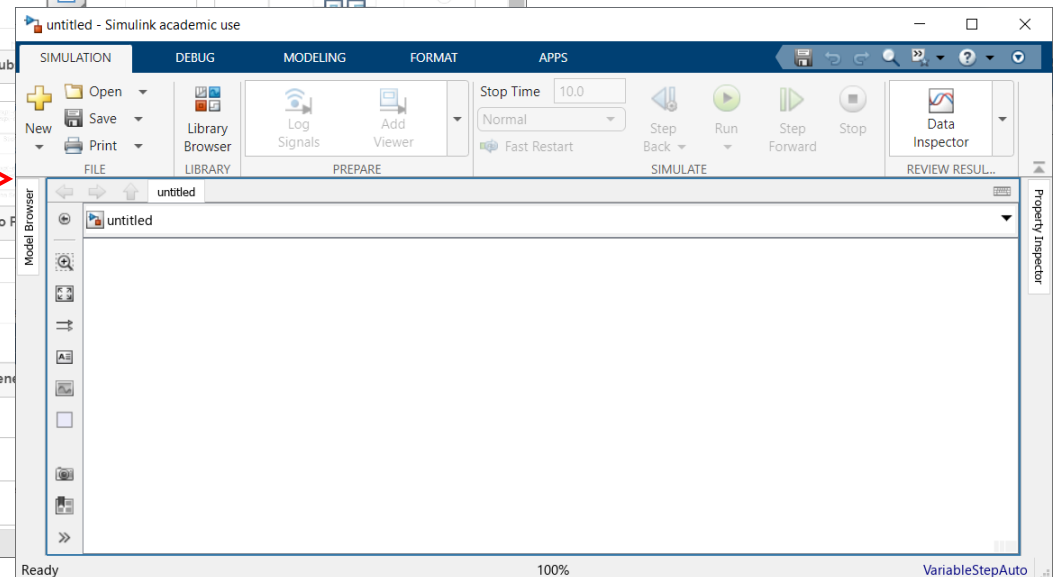
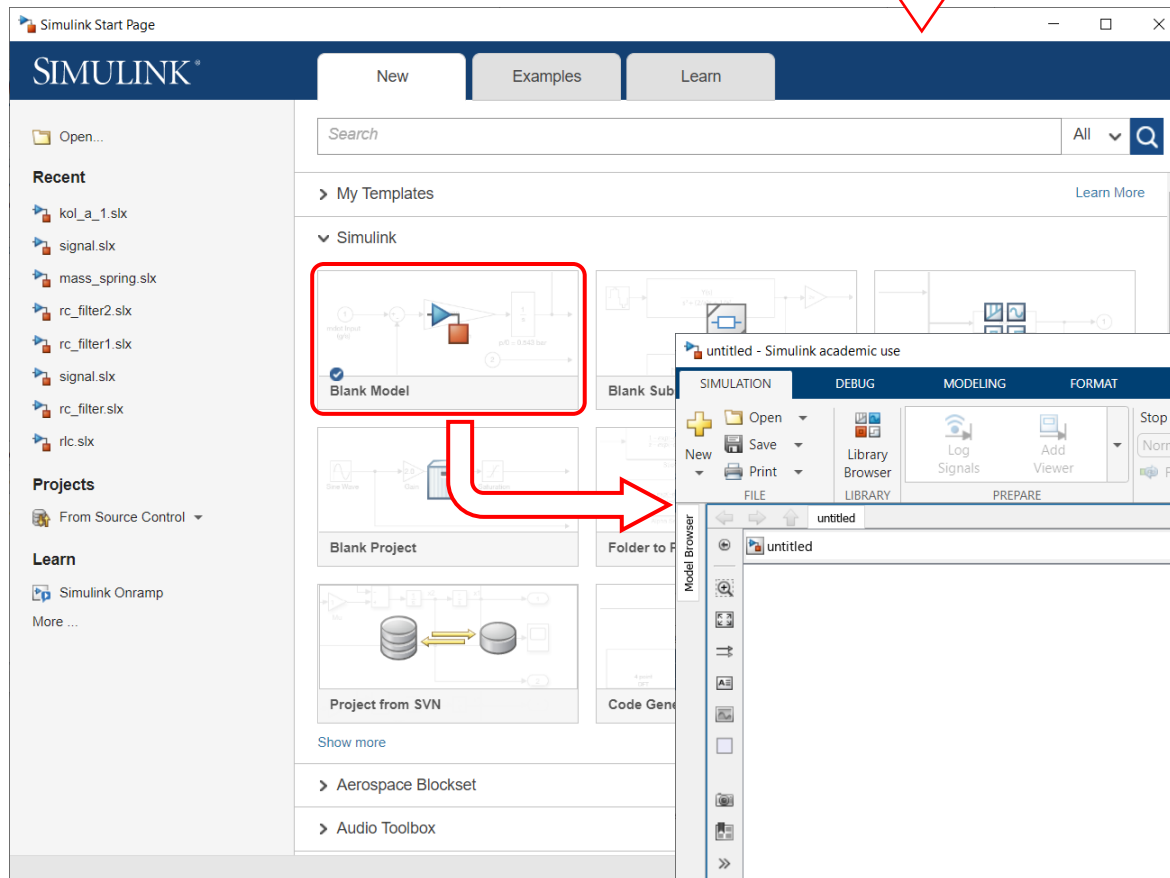
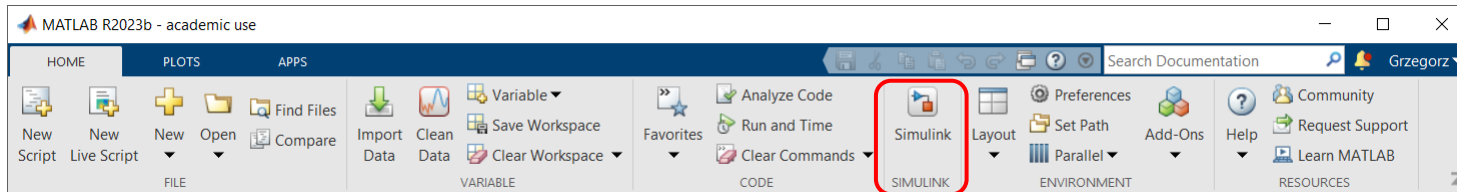
Simulink
modelowanie obiektów dynamicznych

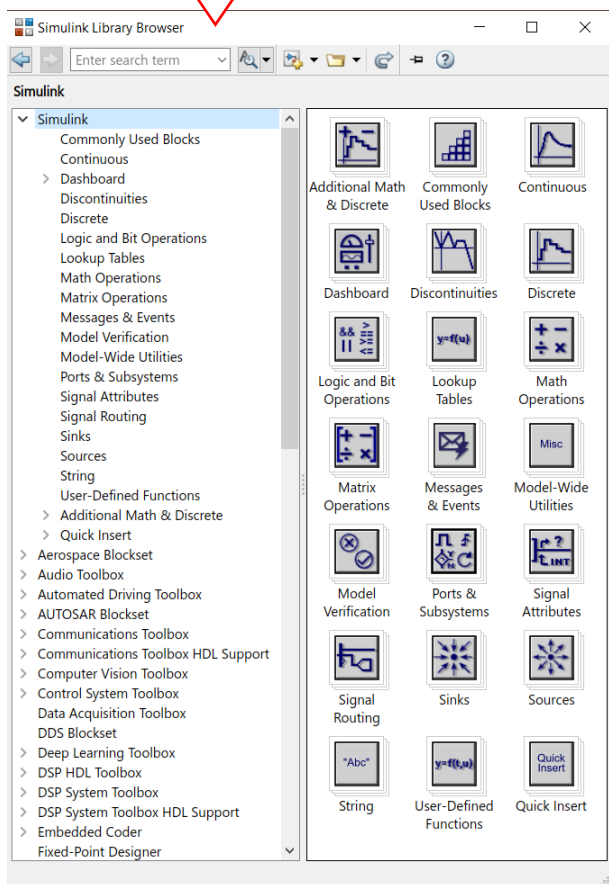
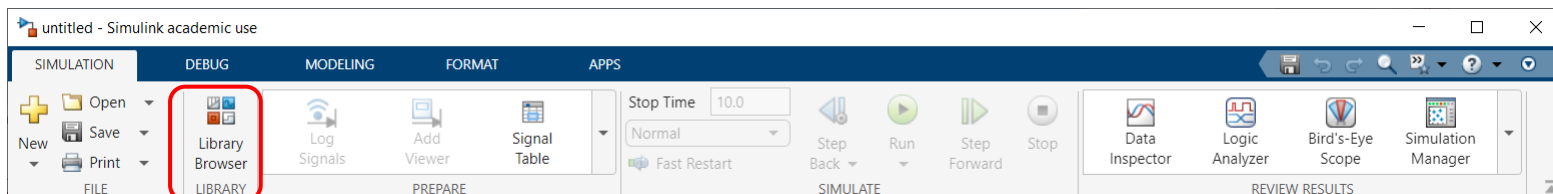
Simulink jest zintegrowanym ze środowiskiem Matlab interaktywnym narzędziem graficznym przeznaczonym do projektowania i symulacji złożonych systemów z wykorzystaniem modeli blokowych (metodyka *Model-Based Design*) bez konieczności tworzenia kodu. Model składa się z bloków (symbole graficzne) reprezentujących operacje oraz sygnałów (linie łączące bloki), które są przez nie przetwarzane.

Uruchamianie

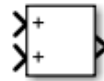
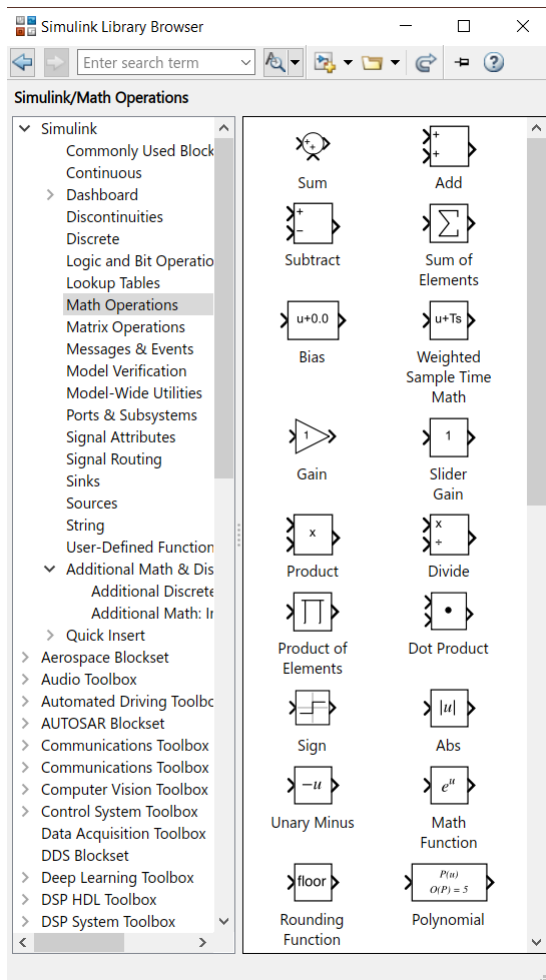
Simulink – przegląd podstawowych bloków

Wybrane kategorie z pakietu Simulink

- **Continuous** – modelowanie układów ciągłych,
- **Discrete** – modelowanie układów dyskretnych,
- **Logic and Bit Operations** – operacje logiczne i bitowe,
- **Math Operations** – podstawowe operacje i funkcje matematyczne,
- **Matrix Operations** – operacje macierzowe,
- **Signal Routing** – sterowanie przebiegiem sygnałów,
- **Sinks** – wizualizacja wartości sygnałów,
- **Sources** – źródła sygnałów,
- **User-Defined Functions** – funkcje definiowane przez użytkownika.

Math Operations

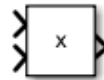
Add – dodaje sygnały wejściowe

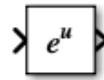
Subtract – odejmuje sygnały wejściowe

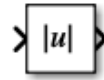
Gain – mnoży sygnał wejściowy przez stałą

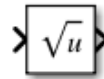
Product – mnoży lub dzieli sygnały wejściowe

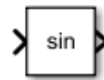
Math function – wybrana funkcja (exp, log, pow,...)

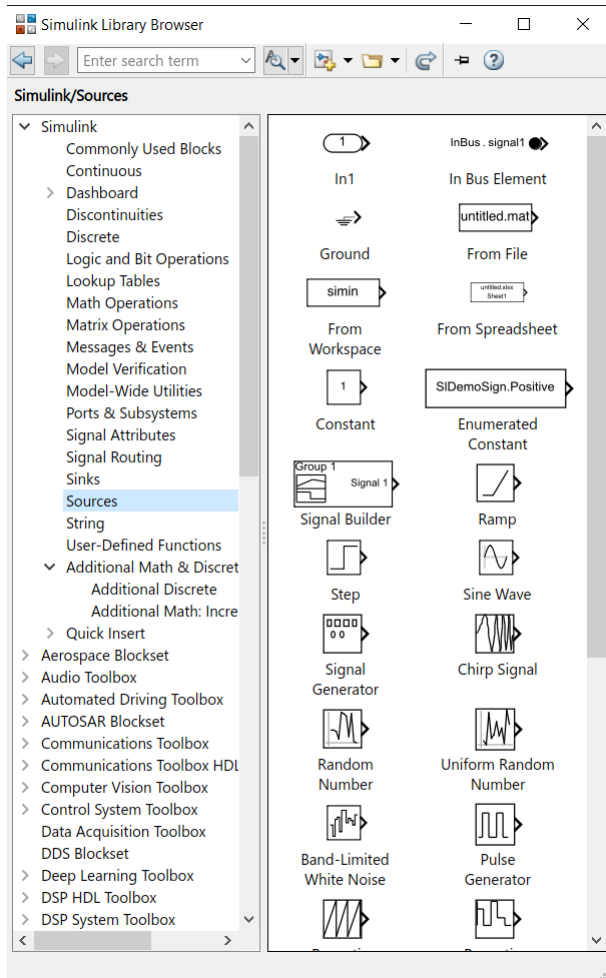
Abs – wartość bezwzględna

Sqrt – pierwiastek kwadratowy

Trigonometric Function – funkcje trygonometryczne

Constant – stała wartość

Ramp – wartość rosnąca jednostajnie

Step – skok w określonej chwili czasu

Sine Wave – sygnał sinusoidalny

Random number – wartości losowe o rozkładzie Gaussa)

Uniform Random Number – wartości losowe o rozkładzie jednostajnym

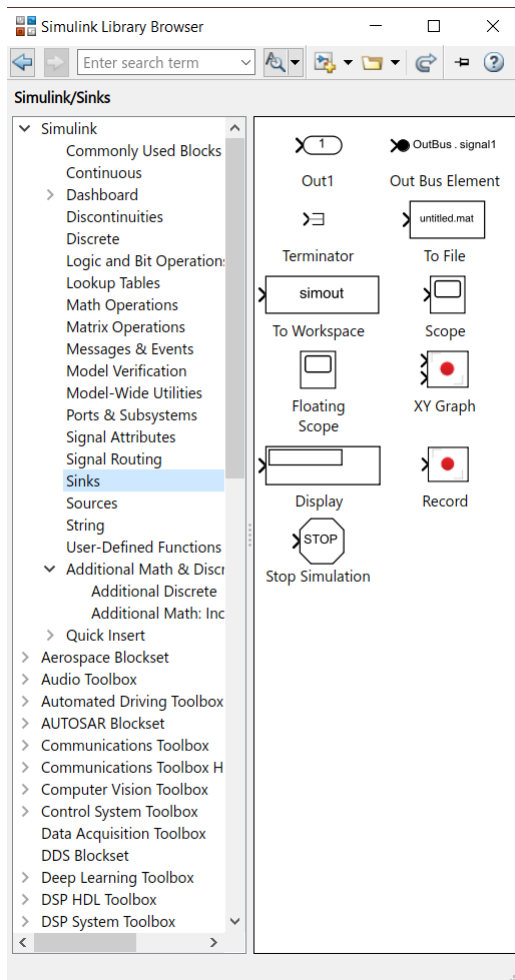
Pulse Generator – sygnał pulsujący

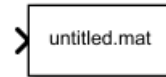
Repeating Sequence – powtarzalna sekwencja

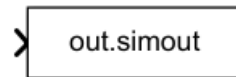
Clock – czas symulacji

Terminator – kończy niepołączony sygnał wyjściowy

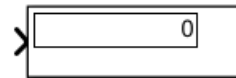
To File – zapisuje wartości wejściowe do zmiennej w pliku MAT

To Workspace – zapisuje wartości wejściowe do zmiennej w obszarze roboczym Matlaba

Scope – wykreśla sygnał wejściowy

Display – wyświetla aktualną wartość sygnału wejściowego

Record – zapisuje i przechowuje wartości sygnałów wejściowych

Stop Simulation – zatrzymuje symulację gdy wartość wejściowa jest różna od 0

Konfigurowanie bloków

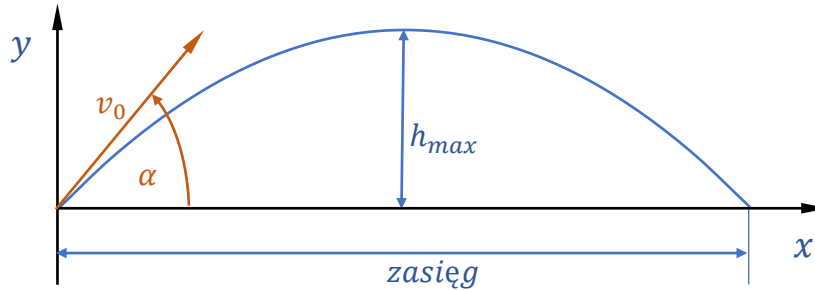
Każdy blok ma określony zestaw parametrów (menu podręczne → Block Parameters lub podwójne kliknięcie). Dodatkowo każdy blok może być formatowany (czcionka, kolor, orientacja, ikona, itp.), można określić jego nazwę oraz zmienić rozmiary.

The image illustrates the configuration of a block in a software environment. On the left, the 'Block Parameters: Add' dialog box is shown, with the 'List of signs' field highlighted in red and containing '+-|+'. Below this, a legend explains the signs: '+' for signal without sign change, '-' for sign change, and '|' for spacing. On the right, the software's ribbon interface is shown with several options highlighted in red: 'Arial' (font size 12), 'Background', 'Foreground', and 'Shadow' (styling); 'Auto Arrange' and 'Arrange' (layout); 'Auto Name' and 'Flip Name' (naming). Red arrows point from these options to a diagram of a block labeled 'Suma sygnałów' (Signal Sum). The diagram shows two versions of the block: one with a blue border and the word 'Add' below it, and another with an orange border and 'Suma sygnałów' below it. Labels with arrows point to the diagram: 'Rozmiar czcionki' (font size), 'Kolory i cień' (colors and shadow), 'Odbicie w poziomie i obrót' (horizontal flip and rotation), and 'Polożenie nazwy' (name position).

Przykład – rzut ukośny

Rzut ukośny – ruch w jednorodnym polu grawitacyjnym z prędkością początkową o kierunku ukośnym do kierunku pola.

v_0 – prędkość początkowa
 α – kierunek rzutu

Położenie ciała w rzucie ukośnym

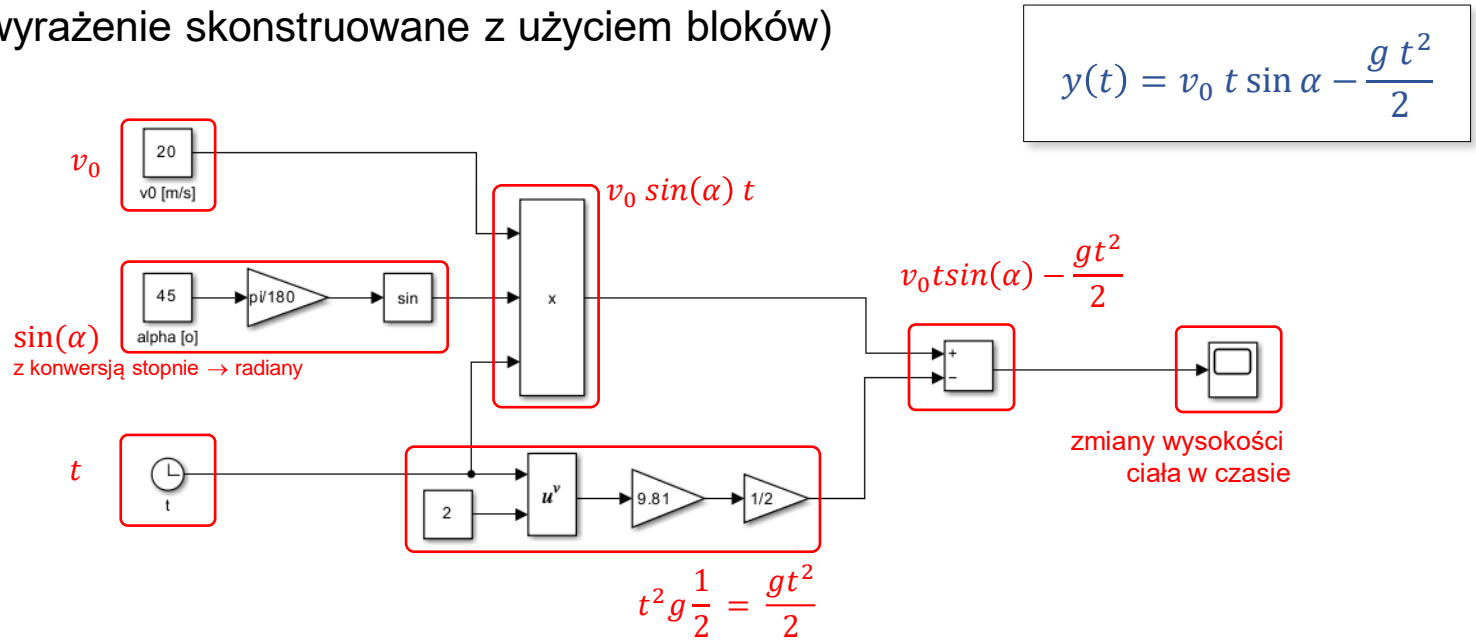
Założenia: początek ruchu w początku układu współrzędnych, $g = 9.81 \frac{m}{s^2}$

$$y(t) = v_0 t \sin \alpha - \frac{g t^2}{2}$$

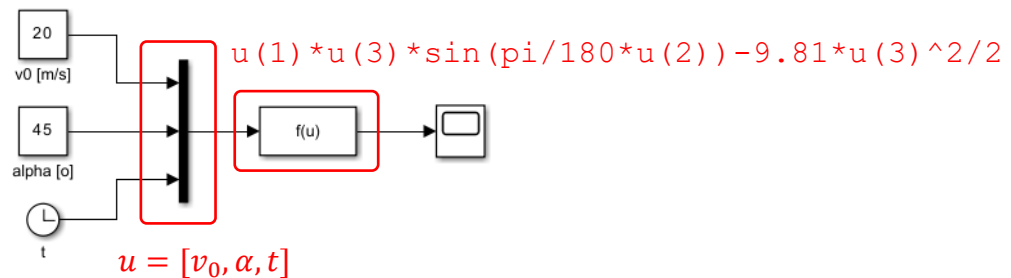
$$x(t) = v_0 t \cos \alpha$$

Wysokość ciała w rzucie ukośnym – model

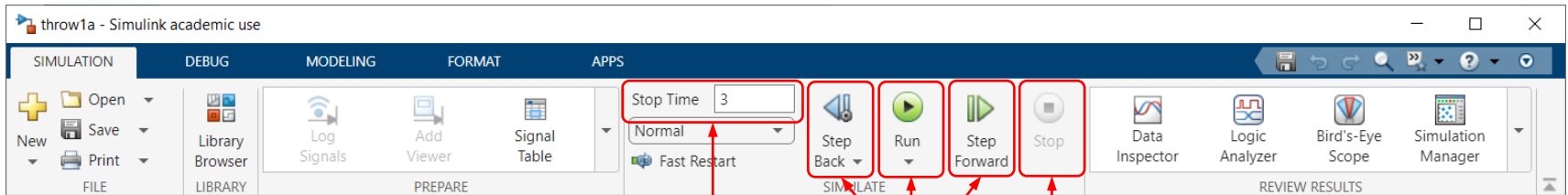
Wersja 1 (wyrażenie skonstruowane z użyciem bloków)

Wersja 2 (wyrażenie zapisane w bloku Fcn)

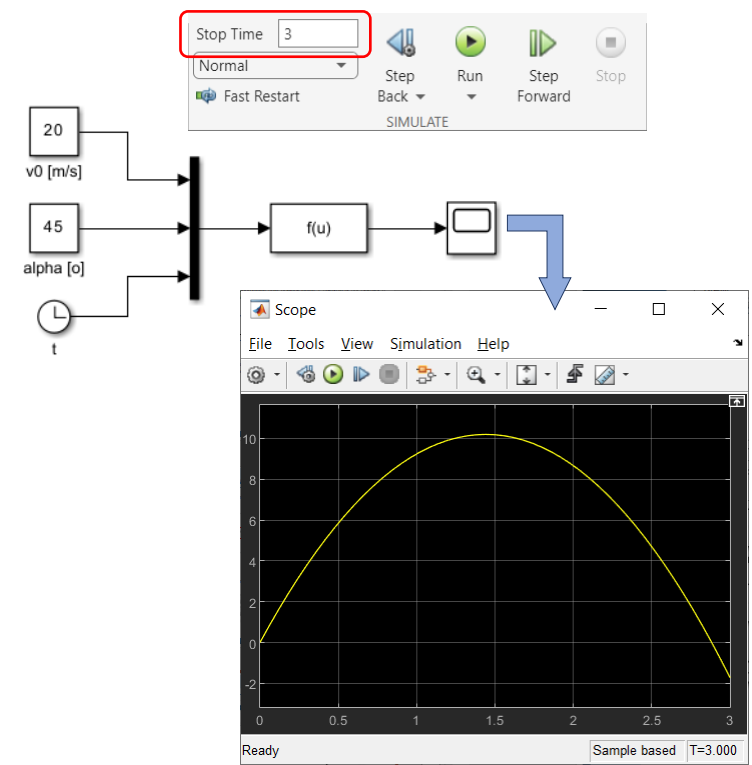
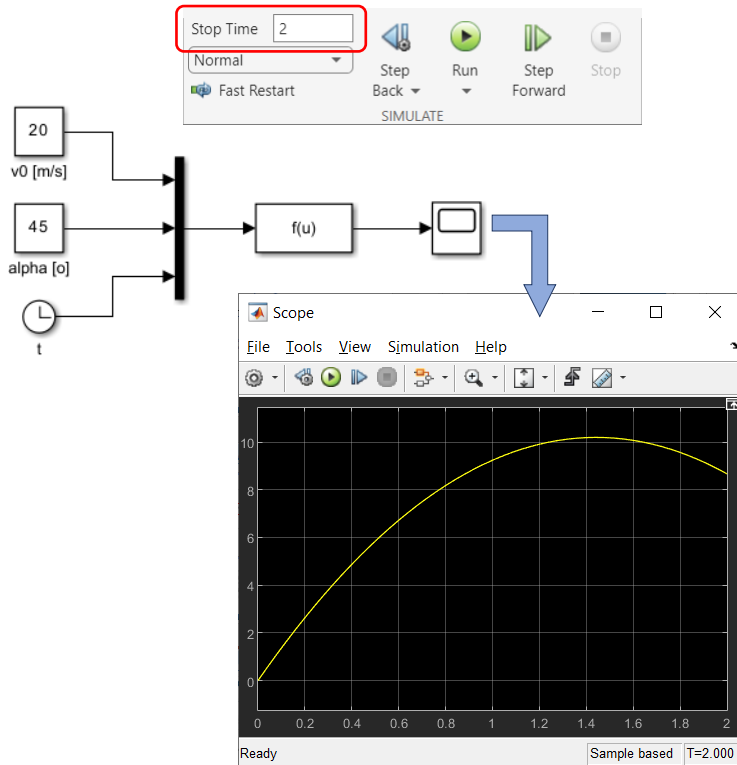
Uruchamianie symulacji

czas symulacji

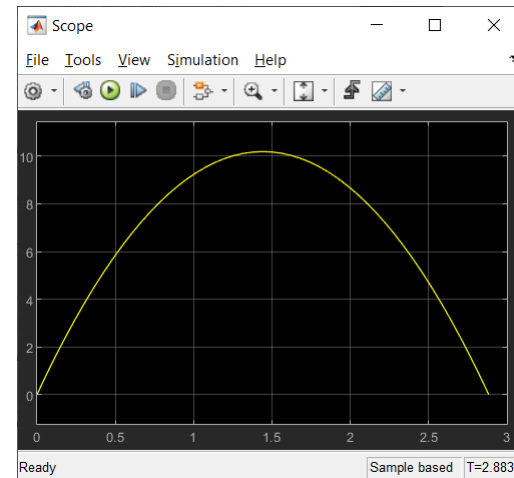
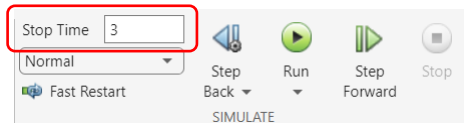
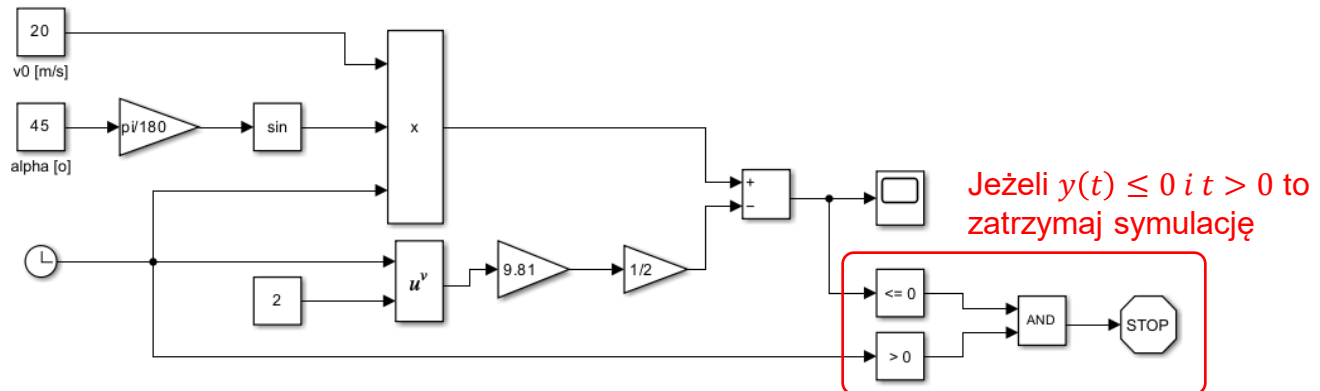
uruchomienie symulacji
(ciągłe lub krokowe)

zatrzymanie

Symulacja z zatrzymaniem

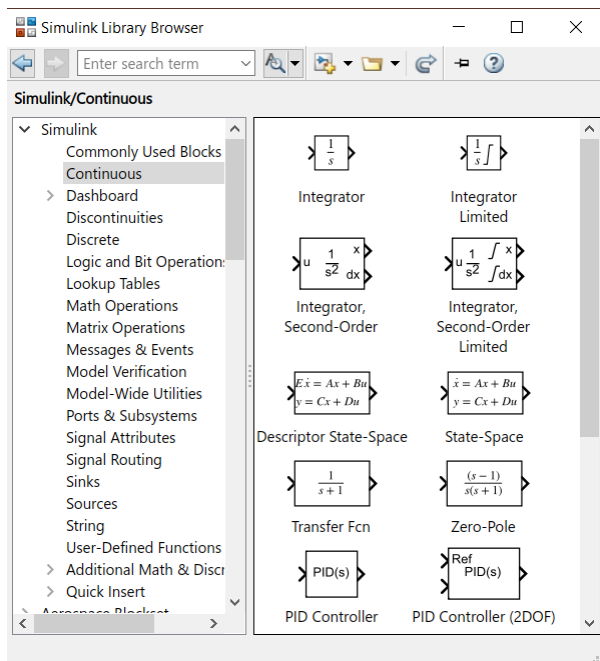
Symulacja powinna zostać zakończona gdy wysokość ciała ($y(t)$) osiągnie wartość 0 (ciało zetknie się z podłożem) przy niezerowym czasie (tzn. po rozpoczęciu ruchu).

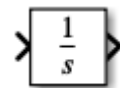
Układ dynamiczny to układ, którego stan zmienia się w czasie. Układy tego typu są modelowane matematycznie za pomocą układów równań różniczkowych.

Równanie różniczkowe jest równaniem, które określa zależności pomiędzy pewną nieznaną funkcją a jej pochodnymi.

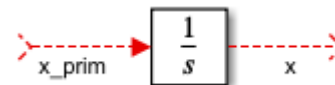
Pochodna jest miarą tempa zmian wartości funkcji względem zmian jej argumentów (definicja nieformalna).

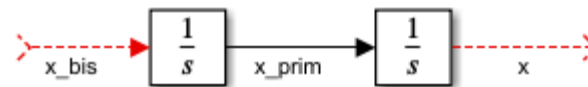
Blok całkujący

Integrator – całkuje sygnał wejściowy (operacja odwrotna do różniczkowania)

Uwaga: pojedynczy blok całkujący na podstawie pochodnej rzędu n wyznacza pochodną rzędu $n - 1$.

Warunek początkowy jest parametrem bloku całkującego.

Modelowanie układów dynamicznych

Tworzenie modelu układu dynamicznego (ciągłego)

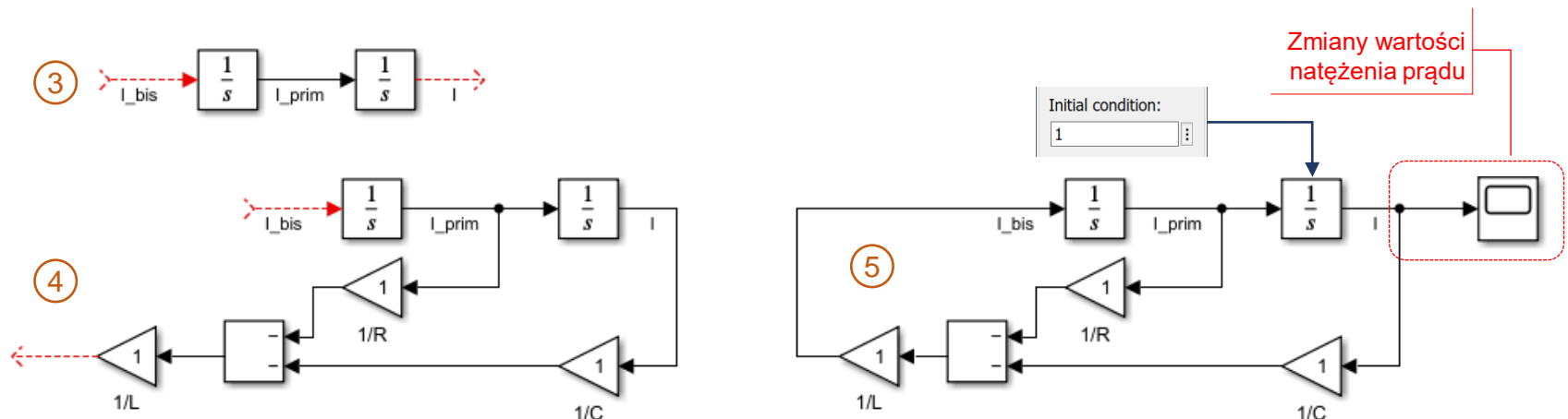
1. Ustal rząd równania (najwyższy rząd pochodnej).
2. Przekształć równanie przenosząc pochodną najwyższego rzędu na lewą stronę, a pozostałe składniki na prawą.
3. Ustal liczbę niezbędnych bloków całkujących (zazwyczaj równa rzędowi równania), wprowadź je do modelu, dodaj sygnały.
4. Zbuduj prawą stronę równania różniczkowego.
5. Wynik połącz z wejściem pierwszego bloku całkującego, ustal warunki początkowe.

Uwaga:

$$\frac{dx}{dt} = \dot{x}, \quad \frac{d^2x}{dt^2} = \ddot{x}$$

Przykład (zmiany natężenia prądu w obwodzie RLC)

$$L \frac{d^2 I}{dt^2} + R \frac{dI}{dt} + \frac{1}{C} I = 0 \Rightarrow \frac{d^2 I}{dt^2} = \frac{1}{L} \left(-\frac{1}{R} \frac{dI}{dt} - \frac{1}{C} I \right) \Rightarrow \ddot{I} = \frac{1}{L} \left(-\frac{1}{R} \dot{I} - \frac{1}{C} I \right) \quad (2)$$

Przykład – sygnał z zakłóceniem

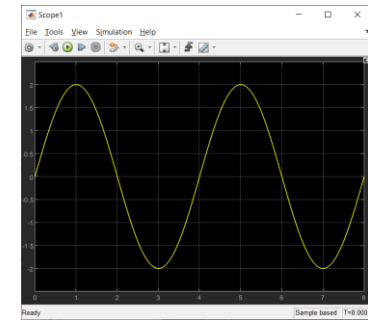
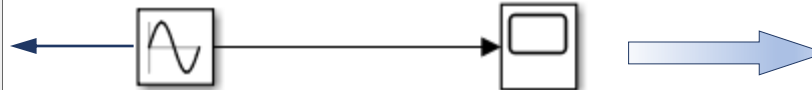
Zadanie: Wygenerować sygnał sinusoidalny o amplitudzie 2 i częstotliwości 1.57 rad/s, stale rosnący o 0.25 na sekundę, zakłócony sygnałem sinusoidalnym o amplitudzie 0.1 i częstotliwości 31 rad/s.

Krok 1: Sygnał sinusoidalny

Amplitude:
2

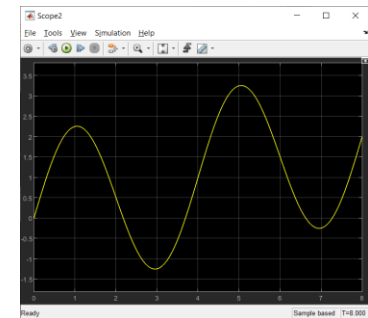
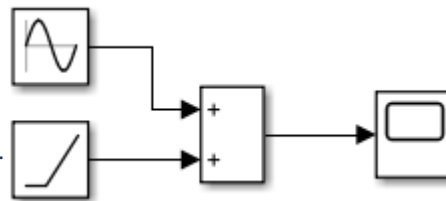
Bias:
0

Frequency (rad/sec):
1.57

Krok 2: Rosnący sygnał sinusoidalny

Slope:
0.25

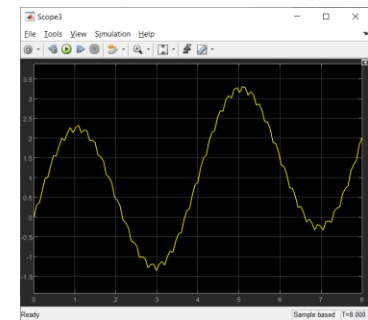
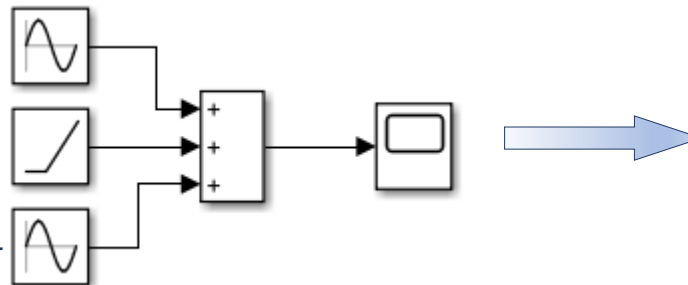

Krok 3: Sygnał zaburzony

Amplitude:
0.1

Bias:
0

Frequency (rad/sec):
31

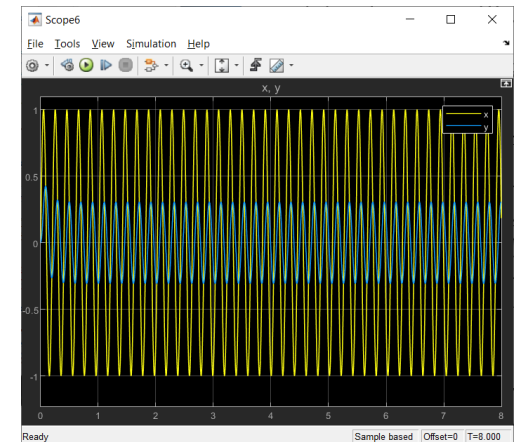
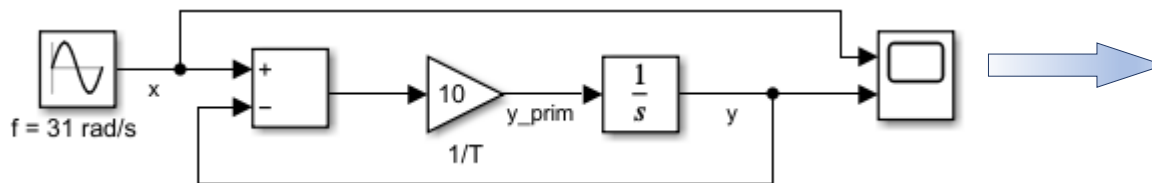
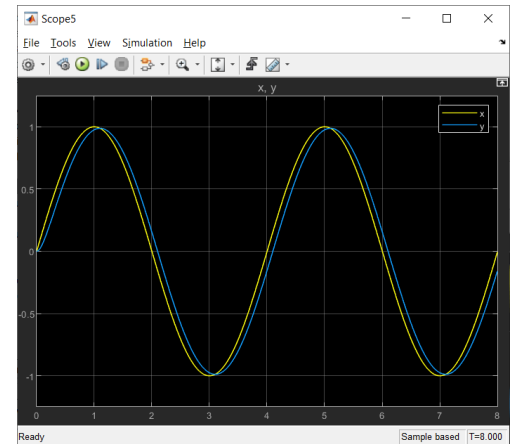
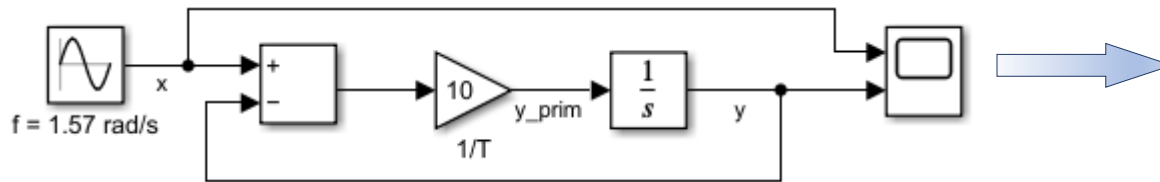

Filtr dolnoprzepustowy RC

Filtr dolnoprzepustowy (ang. *low-pass filter*) jest układem przetwarzającym sygnały, który przepuszcza sygnały o częstotliwości poniżej tzw. częstotliwości odcięcia (pasmo przepustowe) i tłumi składowe o częstotliwościach wyższych (pasmo zaporowe).

$$y + T \frac{dy}{dt} = x \quad \Leftrightarrow \quad \dot{y} = \frac{1}{T} (x - y)$$

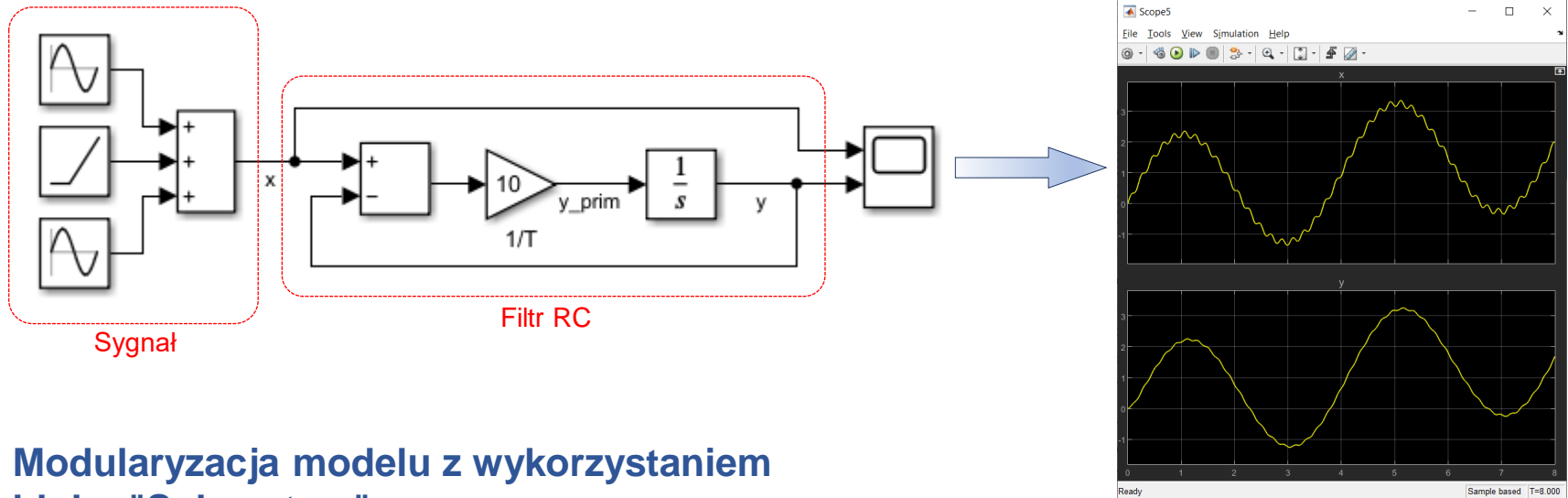
x – sygnał wejściowy, y – sygnał wyjściowy,
 T - stała czasowa (parametr filtra)

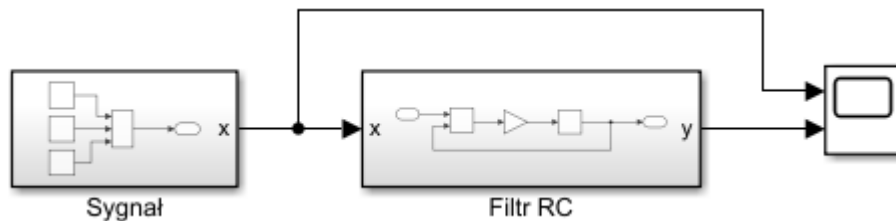

Filtr dolnoprzepustowy RC

Test filtra RC dla zaszumionego sygnału sinusoidalnego (przykład s.8).

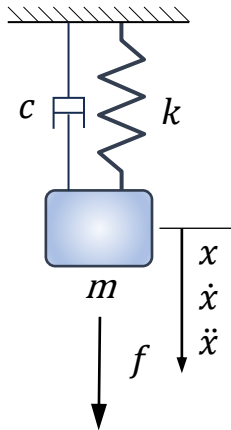

Modularyzacja modelu z wykorzystaniem bloku "Subsystem"

Uwaga: blok Subsystem znajduje się w grupie Simulink->Ports & Subsystems. Blok można utworzyć z istniejących elementów zaznaczając fragment modelu i wybierając opcję "Create Subsystem from Selection" z menu podręcznego.

Układ masa-sprężyna

m – masa ciała

k – współczynnik sprężystości

c – współczynnik tłumienia

$x, \dot{x}, \ddot{x}$ – położenie, prędkość i przyspieszenie ciała

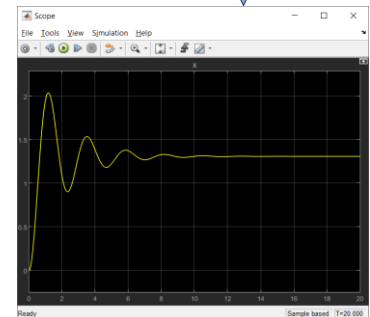
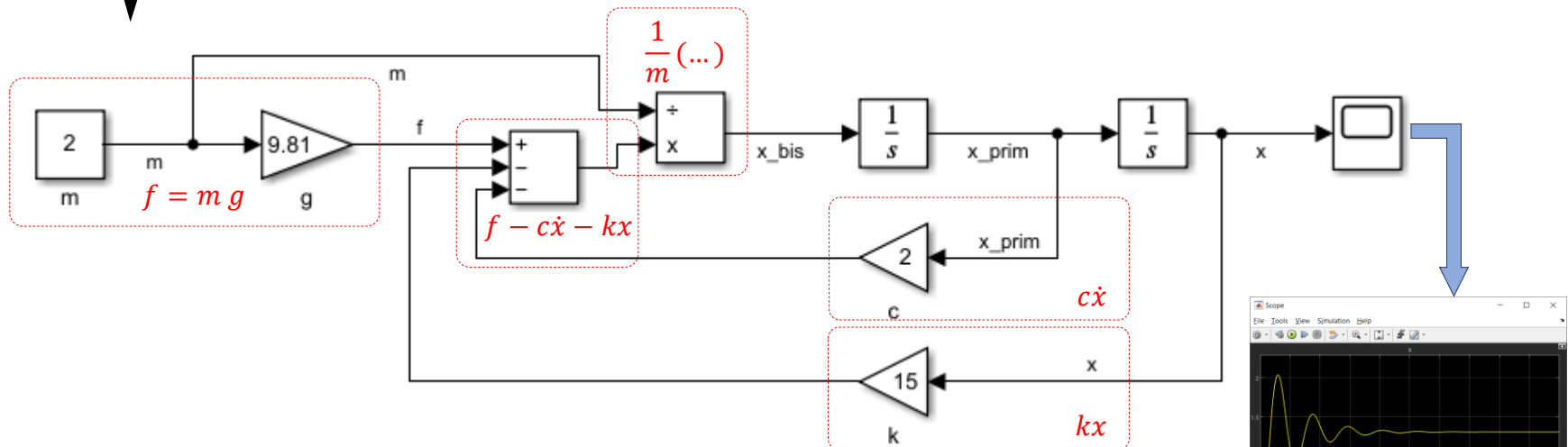
f – siła zewnętrzna (w przykładzie grawitacja)

$$m\ddot{x} + c\dot{x} + kx = f(t)$$

$$\ddot{x} = \frac{1}{m}(f(t) - c\dot{x} - kx)$$

$$f = m g$$

$$x = 0, \dot{x} = 0$$

Uwaga: model przedstawia zachowanie układu po zawieszeniu masy "m" na sprężynie, na którą nie działa żadna siła; symulacja rozpoczyna się w chwili zwolnienia masy, która zaczyna opadać pod wpływem siły grawitacji.